

VILNIAUS UNIVERSITETAS

KLINIKINĖ PSICHOANALIZĖ
NEFORMALIŲJŲ STUDIJŲ PROGRAMOS APRAŠAS

Filosofijos fakulteto dekanas

Doc. Kęstutis Dubnikas

Programos rengimo grupės vadovas

Stasė Meškauskienė

Doc. Roma Jusienė

Vilnius, 2011 m.

Studijų programos duomenys

Programos pavadinimas	<i>KLINIKINĖ PSICHOANALIZĖ</i>
Studijų sritis	Tai tarpdalykinės studijos: Socialiniai ir Biomedicinos mokslai
Studijų kryptis	Klinikinė psichologija (psichoterapija)
Studijų trukmė metais	5
Studijų apimtis kreditais	103
Minimalus išsilavinimas	Magistro arba jam prilyginamas laipsnis
Teikiamos kompetencijos	Psichoterapeutų kvalifikacijos kėlimas: psichoanalizės teorinis išmanymas ir psichoanalizės metodų taikymas

Programos tikslai

Klinikinės psichoanalizės studijų programa skirta psichoterapeutų kvalifikacijos kėlimui ir profesiniam mokymui. Klinikinės psichoanalizės mokymo programa siekiama suteikti besimokančiajam gebėjimą individualiai pažvelgti į atskiro paciento ar kliento problemas, bendradarbiauti su pacientu terapinėje aplinkoje, skatinti asmenines paciento išvalgas bei brandų savarankiškumą.

Teorijos studijomis suteikiama žinių apie skirtingas psichoanalizės mokyklas ir jų metodus. Mokomoji analizė suteikia galimybę patirti galias emocines būsenas bei panaudoti šią asmeninę patirtį darbe su analizuojamaisiais. Pagrindinis praktinis patyrimas ir individualios supervizijos yra skiriamos atvejų analizei - psichodinamikos supratimui, gebėjimui naudoti intersubjektyvius fenomenus klinikinėse situacijose, gebėjimui tinkamai naudoti įvairias intervencijas bei interpretacijų formas, dirbti su priešinimusi, numatyti ir įveikti galimus sunkumus.

Klinikinės psichoanalizės studijos itin svarbios specialistams, mokantiems psichoterapijos, konsultuojantiems bei supervizuojantiems kolegas, dirbančius psichikos sveikatos paslaugų sektoriuje. Gilus psichoanalizės metodo išmanymas suteikia galimybę dirbti su tokiais pacientais, kurių psichikos sutrikimai buvo laikomi negydytiniais psichoterapija.

Psichoanalizė išgyvena atgimimą kaip klinikinis ir kaip tyrimo metodas, pastaraisiais metais publikuota daugybė studijų įrodančių ilgalaikio psichodinaminio gydymo efektyvumą (Shedler, 2010). Visi šiuo metu Lietuvoje praktikuojantys Tarptautinės psichoanalizės asociacijos (TPA) psichoanalitikai psichoanalizės mokėsi užsienyje: Suomijoje ir Olandijoje. Dabar, Lietuvoje

susibūrus TPA pripažįstamai studijų grupei, atsirado galimybė TPA standartus atitinkančius psichoterapeutus ruošti ir Lietuvoje.

Programa sudaryta atsižvelgiant į Tarptautinės psichoanalizės asociacijos (TPA) mokymo standartus bei atitinka Europos psichoterapijos asociacijos reikalavimus. Ji suderinta su TPA Laiduojančiu komitetu (Sponsoring Committee)¹. Programa atitinka Lietuvoje veikiančių psichoterapijos draugijų išsilavinimui keliamus reikalavimus.

Išsilavinimo reikalavimai stojantiesiems

Studijuoti pagal Klinikinės psichoanalizės programą priimami gydytojai psichiatrai, kitų kvalifikacijų gydytojai, psychologai. Būtinai reikalavimai: gydomosios medicinos arba psichologijos nuosekliųjų studijų baigimo diplomas (magistro laipsnis arba vientisosios studijos, prilyginamos magistro laipsniui); profesinė patirtis, praktinis darbas – sveikatos (fizinės ir / arba psichikos) priežiūros paslaugų teikimas; asmeninė analizė (tai yra, kandidatas Klinikinės psichoanalizės studijoms jau turi dalyvauti asmeninėje analizėje).

Sandara, turinys ir studijų metodai

Klinikinės psichoanalizės programoje nuosekliai derinamos teorijos mokymas ir praktiniai seminarai, kurių metu mokoma technikų, taip pat asmeninio patyrimo bei prižiūravimo darbo su pacientu dalys. Klinikinės psichoanalizės studijų programą sudaro

- 1) ***Teorijos studijos***
- 2) ***Asmeninis patyrimas (mokomoji analizė)***
- 3) ***Prižiūrimoji analizė***

Teorijos studijos organizuotos lygiagrečiai vykstančiais kursais (atskirų dalykų aprašai pateikiami prieduose):

- a) bendroji teorija,
- b) raidos ir klinikinė teorijos,
- c) technikos teorija,
- d) praktinis technikos kursas.

Teorijos studijų trukmė - 4 akademiniai mokslo metai (rugsėjo – gegužės mėn.), 8 semestrai.

Kiekvienam kursui kasmet skiriama 27 auditorinės akademinės valandos per 9 mėnesius. Per vienerius mokslo metus vyks 36 seminarai po 3 ak.val. Per keturis metus planuojama 432 ak. val. auditorinio darbo bei 741 ak.val. savarankiško darbo. Bendrai - 1173 ak.val. teorijos studijų.

1 Remtasi klinikinės psichoanalizės mokymo programomis Vokietijos Federacinėje Respublikoje bei Suomijoje.

Bendrosios teorijos kurse dėstomi psichoterapijos ir psichoanalizės bendrosios teorijos, nagrinėjamos pamatinės koncepcijos, atskiros terapinės mokyklos, jų bendrumai ir skirtumai, metodologiniai mokslinio tyrinėjimo psichoterapijoje aspektai, interdisciplininis santykis su gamtos ir socialiniais mokslais.

Klinikinės teorijos kurse dėstomos psichoanalitinės raidos teorijos, asmenybės sutrikimai, atskirų psichikos sutrikimų psichodinamika bei diferencinė diagnostika. Šiame kurse dėstomos ir sapnų teorijos.

Technikos teorijos kursas apima techninius terapinio ir analitinio procesų aspektus (indikacijos, kontraindikacijos, pirminis interviu, analitinis procesas, perkėlimas, kontraperkėlimas, priešinimasis, intervencijos, analizės pradžia ir pabaiga, regresija, negatyvi terapinė reakcija ir kita).

Praktinis technikos kursas apima atskirų analizės atvejų studijas. Pirmais metais pristatomi S.Freudo klinikiniai atvejai bei šiuolaikinė jų interpretacija. Antraisiais metais pristatomas ir aptariamas šiuolaikinių praktikuojančių analitikų darbas (atskiros sesijos arba klinikiniai atvejai). Trečiais ir ketvirtais metais – studentai pristato savo pačių analitinius atvejus.

Asmeninis patyrimas - tai paties studento mokomoji analizė su TPA Laiduojančio komiteto akredituotu psichoanalitiku, pradedama ne vėliau nei teorinis kursas. Kandidatams nerekomenduojama užbaigti asmeninės analizės, kol neužbaigta prižiūrimoji analizė. Asmeninio patyrimo orientacinė minimali apimtis – 600 ak.val.

Prižiūrimoji analizė. Prižiūrimosios analizės metu studentai patys pradeda taikyti analizės metodą, prižiūrimi patyrusio psichoanalitiko. Pirmasis atvejis gali būti pradedamas antraisiais studijų metais. Mokymo komitetas rekomenduoja iš anksto aptarti su supervizoriumi numatomos mokomosios psichoanalizės atvejį. Naują mokomosios psichoanalizės atvejį rekomenduojama pradėti praėjus maždaug pusei metų nuo ankstesnės psichoanalizės pradžios. Pirmasis atvejis pirmus metus supervizuojamas ne rečiau kaip kartą per savaitę, antrus metus – ne rečiau kaip kartą per dvi savaites. Kiti du mokomosios psichoanalizės atvejai supervizuojami ne rečiau nei kartą per dvi savaites. Vienas mokomosios psichoanalizės atvejis turi tęstis ne mažiau nei du metus, kiti du – ne mažiau metus. Kandidatas pats pasirenka atvejų TPA Laiduojančio komiteto akredituotus supervizorius.

Praktinio darbo minimumas 600 ak.val. (tai yra individualus savarankiškas darbas su klientu), supervizijų minimumas - 160 val. Savarankiško pasiruošimo supervizijoms - 160 ak. val. Iš viso 920 ak. val.

Pabaigęs privalomą programą, studentas pateikia baigiamąjį rašytinį darbą (psichoanalizės taikymas atskiram pacientui), kurį viešai gina. Baigiamasis darbas rengiamas penktaisiais studijų metais. Jam skiriama 400 ak. val. savarankiško darbo. Gebėjimą taikyti psichoanalizę klinikiniame

darbe individualiai vertins trys superivizoriai. Baigiamojo darbo neleidžiama ginti (teorijos studijos neužskaitomos), jei praleidžiama daugiau nei 15 proc. auditorinio darbo valandų.

Bendra psichoanalizės studijų programos apimtis valandomis: 3054 ak.val. Iš jų - 432 ak.val. auditorinio darbo, 1200 ak. val. praktinio darbo, 1319 ak.val. savarankiško darbo.

Programoje taikomi šie studijų metodai:

- a) auditorinis darbas grupėje, kurio metu nagrinėjami teoriniai klausimai;
- b) praktiniai grupiniai seminarai, kurių metu aptariamas klinikinis darbas;
- c) individualus savarankiškas darbas su pacientu bus individualiai aptiriamas reguliarių supervizijų metu;
- d) asmeninis patyrimas gilinamas individualioje mokomojoje analizėje.

PROGRAMOS TURINYS IR ATSISKAITYMO FORMOS

Dalyko pavadinimas	ECTS Kreditai	Iš viso val.	Akademiniis darbas					Atsiskaitymo forma*
			Paskaitų (val.)	Konsultacijų (val.)	Seminarų (val.)	Savarankiško darbo (val.)	Pratybų (val.)	
Psichoanalizės bendrosios teorijos	3	81	27			54		Įskaita
S. Freudo klinikinių atvejų seminaras	3	81			27	54		Įskaita
Psichoanalitinės raidos teorijos	3	81	27			57		Egzaminas
Sapnų teorijos	3	81	9			54	18	Egzaminas
Klinikinių atvejų seminarai	3	81			27	54		Įskaita
Pagrindinės psichoanalizės mokyklos: lyginamasis požiūris	6	162	54			108		Įskaita
Psichikos sutrikimo ir asmenybės ypatumų psichodinamika ir diferencinė diagnostika	6	162	54			108		Egzaminas
Psichoanalizės koncepcijos tarpdisciplininiu požiūriu	3	81	27			54		Įskaita
Psichoanalitinės technikos teorija	12	324	54		54	216		Egzaminas
Baigiamasis darbas	16	400				400		Gynimas
Prižiūrimoji analizė	35	920		160		160	600	Įskaita
Asmeninė analizė	20	600					600	Įskaita

Dalykų programos (sandai) pridedami.

Pedagoginis personalas

DĖSTYTOJAS	DĖSTOMI DALYKAI	IŠSILAVINIMAS, PROFESINĖ PATIRTIS
Stasė Meškauskienė	S. Freudo klinikinių atvejų seminaras, Klinikinių atvejų seminarai	Gydytoja-psichiatrė, mokančioji analitikė
Vijolė Aputytė	Psichoanalitinės raidos teorijos, Psichoanalitinės technikos teorija, Klinikinių atvejų seminarai, Psichikos sutrikimo ir asmenybės ypatumų psichodinamika ir diferencinė diagnostika, Sapnų teorijos	Biomedicinos mokslų daktarė, psichoanalitikė
Tomas V.Kajokas	Psichoanalizės koncepcijos tarpdisciplininis požiūris, Pagrindinės psichoanalizės mokyklos: lyginamasis požiūris, Klinikinių atvejų seminarai, Psichoanalizės bendrosios teorijos	Biomedicinos mokslų daktaras, psichoanalitikas
Aurelija Markevičienė	Klinikinių atvejų seminarai	Klinikinė psichologė, psichoanalitikė
Jūratė Ulevičienė	Psichoanalitinės raidos teorijos, Psichoanalitinės technikos teorija, Klinikinių atvejų seminarai,	Klinikinė psichologė, psichoterapeutė, psichoanalitikė
Rema Židonienė	Klinikinių atvejų seminarai	Klinikinė psichologė, psichoterapeutė, psichoanalitikė
Daiva Jakeliūnienė	Psichoanalitinės technikos teorija, Klinikinių atvejų seminarai	Klinikinė psichologė, mokančioji analitikė
Nomeda Barštienė	Psichoanalitinės technikos teorija, S. Freudo klinikinių atvejų seminaras, Klinikinių atvejų seminarai	Gydytoja psichiatrė, psichoanalitikė
Jevgenijus Šarovas	Klinikinių atvejų seminarai, Psichoanalizės bendrosios teorijos	Gydytojas psichiatras, psichoanalitikas

Visi lektoriai yra Vilniaus psichoanalitikų draugijos nariai, TPA (Tarptautinės psichoanalizės asociacijos) pripažinti psichoanalitikai, dėstę įvairiose psichoterapijos mokymo ir kvalifikacijos kėlimo programose, įskaitant Vilniaus universiteto bei Lietuvos sveikatos mokslų universiteto organizuotas psichoterapijos mokymo programas. Didžioji mokytojų dalis dėstė psichoterapijos pagrindus Vilniaus, Šiaulių bei Klaipėdos miestų psichiatrijos stacionarų slaugytojoms ir gydytojams ES finansuojame projekte 2010 - 2011 metais.

Vilniaus psichoanalitikų draugija 2010 metais tapo Tarptautinės psichoanalizės asociacijos pripažįstama studijų grupe, t.y., TPA jai suteikė teisę rengti psichoanalizės mokymo programas.

Studijų programa yra finansuojama klausytojų lėšomis pagal patvirtintus VU Senato 2007-12-14 Nr. SK-2007-19-199 Filosofijos fakulteto Psichologinių inovacijų ir eksperimentinių tyrimų mokymo centro teikiamų paslaugų įkainius.